

Dr hab. Piotr Magier

Lublin, 05.03.2024.

Instytut Pedagogiki

Wydział Nauk Społecznych KUL

Recenzja dorobku naukowego Pana Doktora Krzysztofa Zajdla

w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

w Dziedzinie Nauk Społecznych w Dyscyplinie Pedagogika

Struktura recenzji: 1) Podstawa prawna recenzji; 2) Aktywność zawodowa i społeczna Habilitanta; 3) Osiągnięcia naukowe wykazane do habilitacji jako cykl publikacji; 4) Pozostały dorobek naukowy wykazany do habilitacji; 5) Konkluzja.

1. Podstawa prawna recenzji

Prawną podstawę recenzji stanowi Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, art. 219, ustęp 1, punkt 2 i 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.), Przepisy Wprowadzające Ustawę – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669 z późn. zm.) oraz Uchwała Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego nr 955 z dnia 23 grudnia 2023 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej do przeprowadzenia czynności w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego Panu Doktorowi Krzysztofowi Zajdłowi.

Recenzja opiera się na materiałach przesłanych przez Sekretarza Komisji Habilitacyjnej w dniu 8 stycznia 2024 (data nadania: 22.12.2023) w formie drukowanej (teksty oryginalne, kserokopie) oraz elektronicznej (PDF), zawierających: 1) wniosek z dnia 15.04.2023 o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika; 2) dane wnioskodawcy; 3) autoreferat, 4) kopia dyplomu doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki; 5) wykaz osiągnięć

naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych Wnioskodawcy; 6) oryginały i kopie publikacji stanowiących podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego; 7) kopie pozostałych dokumentów potwierdzających działalność i osiągnięcia Habilitanta.

2. Sylwetka zawodowa, dorobek

Habilitant posiada wykształcenie pedagogiczne: tytuł zawodowy magistra pedagogiki (1988) o specjalności nauczanie początkowe oraz stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki (2008), oba uzyskane na Uniwersytecie Wrocławskim. Pan Doktor K. Zajdel ubiegał się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w zakresie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika w 2016 roku, na podstawie publikacji: K. Zajdel, *Znaczenie oceniania w przebiegu życia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2016. Procedura habilitacyjna realizowana była w Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu i została przerwana na wniosek Pana Doktora K. Zajdla. Informacja o tym fakcie poświadcza oświadczenie, datowane na dzień 29 stycznia 2024.

W rozwoju zawodowym Pana Doktora Krzysztofa Zajdla wyróżnić można dwa okresy: 1) związany z pracą wychowawczą i dydaktyczną oraz 2) związany z pracą naukową. W okresie 1988-2007 Pan Doktor K. Zajdel pracował jako nauczyciel w szkołach podstawnych w Wilkszynie i Pisarzowicach, pełniąc funkcje: nauczyciela nauczania początkowego, pedagoga szkolnego, nauczyciela matematyki. Począwszy od 2008 kariera zawodowa Pana Doktora związana jest z instytucjami zawodowego kształcenia wyższego Wyższą Szkołą Humanistyczno-Pedagogiczna w Brzegu Opolskim (2008-2015), Karkonoską Państwową Szkołą Wyższą w Jeleniej Górze (2011-2015), a od 2015 roku z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego (2015 – do chwili obecnej).

W aktywności zawodowej wyraźnie uwidacznia się niezwykle szeroka i różnorodna aktywność zarówno w aspekcie pracy naukowej jak i w aspekcie działań na rzecz środowiska nauczycielskiego, popularyzacji nauki oraz podnoszenia jakości kształcenia. W syntetycznym odniesieniu warto wspomnieć, że Pan Krzysztof Zajdel, w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora tj. od 2008 roku był autorem m.in.: dziewięciu monografii o charakterze naukowym i metodycznym; pięćdziesięciu siedmiu rozdziałów w publikacjach zbiorowych zarówno wymienionych, jak i niewymienionych na liście Ministra właściwego ds. nauki i szkolnictwa wyższego; siedemdziesięciu dwóch artykułów opublikowanych w czasopiśmie zarówno wymienionych, jak i niewymienionych na liście Ministra właściwego ds. nauki i

szkolnictwa wyższego; siedemdziesięciu dwóch konferencjach naukowych jak i metodycznych, w kraju i za granicą, w formie wystąpień oraz jako uczestnik zabierający głos w dyskusji.

Ponadto Habilitant uczestniczył w: osiemnastu komitetach naukowych i zespołach organizacyjnych konferencji naukowych i metodycznych w kraju i zagranicą oraz trzech komitetach redakcyjnych czasopism. Pan Doktor Krzysztof Zajdel: trzy razy przygotował recenzję artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych; sześciokrotnie uczestniczył, bądź w różnej formie współpracował w grantach metodycznych i badawczych finansowanych z funduszy europejskich, Kuratora Oświaty i innych. W aspekcie danych bibliometrycznych Pan Doktor K. Zajdel wskazuje na wartość 56 w aspekcie Impact Factor, oraz wartość 5 w zakresie Indeksu Hirsha.

Działalność Pana Doktora Krzysztofa Zajdla była wielokrotnie doceniana zarówno przez podmioty naukowe jak i pozanaukowe. Pan Doktor uzyskał: (2002) Medal Komisji Edukacji Narodowej; (2005) Srebrny Krzyż Zasługi; (2013) Srebrną Odznakę: Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego; (2014) Medal Honorowy: Zasłużony dla PSNT (Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych); (2017) Medal: Za zasługi dla nauki i kultury od Fundacji Kultura; (2017) Nagroda Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego I Stopnia; (2018) Podziękowanie za współpracę z Uniwersytetu Śląskiego; (2023) Nagrodę Rektora UZ III stopnia (indywidualna) za osiągnięcia naukowe.

Zaprezentowany dorobek oraz wskazane formy aktywności zawodowej mimo, że obszerne, w zamieszczonym wykazie nie są dostatecznie uporządkowane. Co istotne Habilitant nie oddziela wyraźnie dorobku naukowego od dorobku metodycznego lub popularyzującego naukę. Mimo, że wykaz dorobku odzwierciedla bogatą aktywność Pana Doktora, jednocześnie nie daje możliwości jasnego oddzielenia aktywności naukowej od innych form aktywności zawodowej lub związanej z uprawianiem nauki. Przykładowo, w zamieszczonym wykazie Autor nie wskazuje źródła (bazy) cytowań (nie wiadomo czy jest to platforma: Google Scholar, ResearchGate, JCR, inne); utożsamia uzyskane cytowania ze wskaźnikiem Impact Factor (nazwa ta dotyczy indeksu Journal Citation Reports), co nie znajduje potwierdzenia w jakimkolwiek poświadczeniu i nie jest tożsame z cytowaniem w innych bazach; Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych (PSNT) oraz komitet dyscyplinarny dla pracowników i studentów KPSW w Jeleniej Górze zalicza do organizacji naukowych (pkt 10 wykazu).

3. Główne osiągnięcie naukowe wykazane do habilitacji

Głównym osiągnięciem naukowym wykazany do habilitacji przez Pan Dr Krzysztofa Zajdla jest cykl publikacji (sformułowanie użyte przez Habilitanta we wniosku, s. 1) określony nazwą: „Szkoła jako realne (potencjalne) miejsce rozwoju dzieci i młodzieży” (autoreferat s. 1). W skład cyklu wchodzi dwie publikacje monograficzne (K. Zajdel, *Społeczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2019 oraz K. Zajdel, L. Wawryk, *Drogi do demoralizacji dzieci i młodzieży. Uwarunkowania i diagnoza*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2022) oraz publikacje obejmujące: jedenaście artykułów publikowanych w czasopismach recenzowanych z listy MNiSW, trzynaście artykułów opublikowanych w recenzowanych publikacjach zwartych, cztery artykuły metodyczne opublikowane w czasopismach, dwa hasła słownikowe (publikacje zgodnie z wykazem zamieszczonym we wniosku).

Istotą wątpliwością, jaka pojawia się odnośnie do wykazu recenzowanego dorobku jest: 1) częściowe powtórzenie dorobku wskazanego w procedurze z 2016 roku oraz 2) typ publikacji wskazanych do oceny w aktualnej procedurze habilitacyjnej. Odwołuję się w tym aspekcie do art. 221, ust.13, pkt 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, artykuł 221, ustęp 13) w brzmieniu: „W przypadku wycofania wniosku po powołaniu komisji habilitacyjnej: 1) ten sam wniosek nie może być podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w innym podmiocie habilitującym [...]” oraz do artykuł 229 Ustawy (Dz.U. 2023 poz.742, art. 229, ust.2 pkt. b), w brzmieniu: „Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: [...] 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: [...] 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. B [...]”.

1) Część badań zaprezentowanych w publikacjach zamieszczonych w wykazie dorobku w aktualnym postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego została już przedstawiona do oceny przez Pana Doktora Krzysztofa Zajdla we wniosku habilitacyjnym z 2016 roku. Ewidentnie dotyczy to monografii pt.: K. Zajdel, *Społeczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2019 (wniosek dostępny na stronach Centralnej Komisji ds Stopni i Tytułów <https://www.ck.gov.pl/promotion/id/6219/type/1.html>:

dostęp 04.03.2024), która w wielu partiach jest powtórzeniem lub redakcyjną przeróbką publikacji pt.: K. Zajdel, *Znaczenie oceniania w przebiegu życia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2016. Po porównaniu treści obu publikacji, nie mam wątpliwości, że aktualnie przedstawiona do oceny książka autorska „*Spoleczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*” w części nie stanowi nowego opracowania badawczego.

Zastanawiające w tym kontekście jest stwierdzenie Autora, który pisząc o pierwszej z publikacji książkowych (tj. monografii z 2016 roku), określa ją jako: „[...] praca o charakterze popularnonaukowym [...]” (Zajdel 2019, s. 9). Stwierdzenie to generuje wątpliwość, dotyczącą oceny przedłożonej aktualnie publikacji, jej charakteru naukowego bądź popularnonaukowego, w sytuacji ich znacznej zbieżności treściowej.

Rozumiem oczywiście, że publikacja pt. „*Spoleczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*” jest jedną z pozycji w cyklu publikacyjnym stanowiącym przedmiot oceny w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Trudno mi jednak nie postawić w tym kontekście pytania, dotyczącego oryginalnego wkładu badawczego(!) Pana Doktora, wypracowanego po 2016 roku. Sądzić można, że jest nim m.in. publikacja współautorska: K. Zajdel, L. Wawryk, *Drogi do demoralizacji dzieci i młodzieży. Uwarunkowania i diagnoza*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2022. Tu jednak pojawia się inna wątpliwość. Publikacja ta mianowicie częściowo jedynie wpisuje się w tematykę określonego we wniosku i autoreferacie cyklu publikacyjnego, zatytułowanego: „*Szkoła jako realne (potencjalne) miejsce rozwoju dzieci i młodzieży*” – o czym poniżej.

2) Innym problemem jest ocena zasadności wprowadzenia do wykazu dorobku niektórych artykułów oraz haseł encyklopedycznych, a także publikacji monograficznych. Cześć zamieszczonych we wniosku habilitacyjnym publikacji nie spełnia wymagań ustawowych dotyczących wymogu wskazania do oceny cyklu artykułów. Znamienne jest, że we wniosku Pan Doktor nie używa funkcjonującego w ustawie określenia „cykl artykułów” lecz określenia „cykl publikacji”. W konsekwencji zmienia się zakres wskazanych źródeł. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce wprost określa konieczność wskazania co oceny w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego jednego cyklu artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach pokonferencyjnych wykazanych na liście ministerialnej, stosownie do roku publikacji. Warunku tego nie spełniają ani publikacje w pracach zbiorowych, ani hasła encyklopedyczne, ani (tym bardziej) artykułu o charakterze metodycznym. Stanowią one mogą dodatkowe dane do oceny dorobku Habilitanta, nie zaś ich podstawę.

Niezrozumiałe jest także umieszczenie w cyklu artykułów przeznaczonych do oceny dwóch publikacji monograficznych. W sensie ścisłym monografia nie jest artykułem i co więcej publikacja monograficzna może stanowić samodzielną podstawę dla wszczęcia procedury habilitacyjnej.

4. Metodologiczne i teoretyczne osadzenie badań wykazanych do oceny

Osiągnięcia opisane w zaprezentowanych tekstach opierają się na ustalonym schemacie postępowania badawczego i warsztatu pisarskiego. Teksty opracowywane są według stałych etapów, co pozwala na określenie typowego dla Habilitanta sposobu rozwiązywania kwestii metodologicznych i postępowania badawczego.

4.1. Przedmiot badań i spójność dorobku

Przedmiotu badań opisanych w cyklu publikacyjnym Habilitant określa jako: „Szkoła jako realne (potencjalne) miejsce rozwoju dzieci i młodzieży”. W jego zakres wchodzi trzy węższe zakresy tematyczne, a mianowicie: 1) Uczeń i jego szeroko rozumiane funkcjonowanie w instytucji edukacyjnej; 2) Uczeń, jego środowisko rodzinne i wzajemne interakcje z instytucjami edukacyjnymi; 3) Jakości działań nauczycieli, służących poprawie sytuacji ucznia. (autoreferat s. 4).

Zbiór publikacji wykazanych w załącznikach stanowi bogaty i wieloaspektowy zbiór tekstów. Jak wskazałem wyżej, w większości odpowiada on zakresowi badawczemu określone w wniosku i autoreferacie. Moją wątpliwość w aspekcie spójności przedstawionego dorobku budzi jedynie ostatnia z zamieszczonych publikacji książkowych, pt.: *Drogi do demoralizacji dzieci i młodzieży. Uwarunkowania i diagnoza*, która tematycznie wyraźnie odbiega (wykracza poza zakres) od przedmiotu badań wskazanego przez Dr K. Zajdla w autoreferacie. Mimo, że publikacja ta zawiera treści poświęcone szkole, np.: rozdział III pt.: „Dziecko z problemami edukacyjno-wychowawczymi w placówce szkolnej”, całość publikacji dotyczy zasadniczo problematyki resocjalizacyjnej oraz zagadnień z zakresy pedagogiki opiekuńczej. Jej tematyka zatem wyraźnie nie wpisuje się w zakres badawczy określony do oceny awansowej przez Habilitanta.

Natomiast sam wybór przedmiotu badań zaprezentowanych w głównych dziełach uznaję za zasadny i istotny. Co prawda problematyka oceny i oceniania nie jest nowa w

badaniach pedagogicznych; przeciwnie podejmowana była i jest w nauce wielokrotnie oraz analizowana z różnych perspektyw badawczych, teoretycznych; to jednak jej doniosłość poznawcza, a także społeczna i edukacyjna jest niepodważalna. Publikacje Pan Doktora K. Zajdla nie tylko relacjonują koncepcje w tym zakresie, lecz zawierają również odwołania do badań empirycznych, w tym autorskich Habilitanta. Zawierają także wyraźne odniesienie praktyczne.

4.2. Strategia badawcza

Badania zaprezentowane w przedstawionych do oceny publikacjach opierają się na strategii łączenia, syntezy informacji teoretycznych z badaniami empirycznymi: jakościowymi oraz ilościowymi. Wyniki uzyskane w trakcie badań empirycznych (zarówno ilościowych jak i jakościowych, własnych jak i zaczerpniętych z badań innych autorów) obecne są w różnym stopniu i w różnym charakterze w większości z zaprezentowanych do oceny tekstów. W części publikacji są one przedmiotem analiz i uogólnień (*Spoleczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*); w innych stanowią ilustrację wcześniej zaprezentowanych informacji (*Drogi do demoralizacji dzieci i młodzieży. Uwarunkowania i diagnoza*, s. 33-35; *Komunikacja rówieśnicza w środowisku edukacyjnym młodzieży małych miast*, s. 430; *Uczeń zdolny we współczesnej szkole*, s. 173). Co istotne Autor w części tekstów odwołuje się do własnych badań empirycznych (sondażowych), zrealizowanych dla potrzeb napisania danego artykułu (*Rodzina i szkoła a zachowania agresywne młodzieży*, s. 346-348; *Zachowania etyczne nauczycieli*, s. 108-111; *Ewaluacja i ocena, dylematy i wątpliwości*, s. 93-96; *Spoleczne uwarunkowania wyborów edukacyjnych gimnazjalistów w środowisku wielkomiejskim i małomiasteczkowym na tle przemian społecznych*, s. 159-170; *Ocenianie a rzeczywiste osiągnięcia dydaktyczne*, 172-176; *Child From Class I-III After Parents Divorce*, s. 718-722). Niewątpliwie świadczy to o zaangażowaniu Habilitanta w prowadzone badania, choć prowokuje również pytania dotyczące ich zakresu, a w konsekwencji poznawczej wartości. Autor niekiedy w następujący sposób określa tego typu badania: „Przy okazji szkolenia grupy czynnych nauczycieli na studiach podyplomowych (dwie grupy) zapytałem ich czy w swojej pracy wykorzystują nowoczesne sposoby edukacji, jeżeli tak, to co to jest” (*Nowoczesność w edukacji: videocast*, s. 70).

Prezentacja treści teoretycznych ma charakter przeglądowny. Nie jest w istocie ich badaniem (analizą) lecz aspektowych przytaczaniem.

Niestety zaprezentowane publikacje zazwyczaj nie zawierają we wstępach, kompletnych informacji metodologicznych. Wyjątek w tym zakresie stanowią informacje dotyczące ich przedmiotu i jego znaczenia edukacyjnego i społecznego. W tym kontekście wstęp, którego zadaniem jest metodologiczne i teoretyczne wprowadzenie w tekst nie spełnia swojej funkcji. Jedynie publikacje monograficzne stanowią w tym aspekcie niejaki wyjątek, choć i tu nie można odnaleźć kompletnych informacji dotyczących metodologicznej specyfiki zaprezentowanych badań.

Podobnie ważna wątpliwość pojawia się, w aspekcie doboru źródeł. Pan Doktor wyraźnie opiera się na tekstach autorstwa uznanych w Polsce autorytetów (choć nie tylko rodzimych) z zakresu edukacji szkolnej, pedagogiki rodziny lub resocjalizacji. Nie odnajduję jednak szerszych odniesień do źródeł spoza głównego nurtu badań. Mogłyby one stanowić odrębny punkt wyjścia dla teoretycznej interpretacji podejmowanych zagadnień. Podobnie za wątpliwy uznaję, przyjęty w części tekstów Autora sposób sporządzania odwoływań (cytowań) do badań i publikacji już czasowo odległych. Mimo, iż sceptycznie podchodzę do stwierdzeń mówiących, że wykorzystywane źródła powinny obejmować wyłącznie ostatnie kilka lat, za dyskusyjne przyjmuję jednak rozwiązanie, w ramach którego tezy opisujące różnorodne zjawiska społeczne oparte są na badaniach kilkunastoletnich i starszych. Jest to w moim mniemaniu niedopuszczalne, zwłaszcza w odniesieniu do współczesnych zjawisk i procesów edukacyjny, których dynamika zmian jest bardzo duża (por.: *Uwarunkowania sukcesu dydaktycznego nauczyciela w szkole w sytuacji stygmatyzacji środowiskowej ucznia*, s. 35-36; *Znaczenie relacji w rodzinach nauczycieli w kontekście oceniania uczniów*, s. 245; *Wokół oceniania w nauczaniu zdalnym*, s. 35).

4.3. Język publikacji

Język publikacji przedstawionych do oceny w postępowaniu habilitacyjnym jest jednym z najbardziej newralgicznych elementów dorobku naukowego Habilitanta. Użyte sformułowania nierzadko nie zachowują standardów języka naukowego. Chodzi o problem ich jednoznaczności i precyzji. Autor nie tylko używa sformułowań potocznych i nieostrych, twierdzeń oczywistych, lecz również nie unika uogólnionych określeń wyrażonych za pomocą kwantyfikatorów ogólnych lub szczegółowych. Za przykładowe uznaję w tym względzie takie określenia, jak: „Niektórym trudno jest niekiedy nadążyć za zmianami (...)”; „(...) historia w pewnym sensie skończyła się(...)”; „Dlatego każdy z nas jest ekspresywny, ale każdy inaczej”;

„(...) struktura społeczna nagina niejako wartości kulturowe (...)”; „Jak zadowolić wszystkich i sprawić, że pokładane w ocenianiu nadzieje zostaną spełnione” (*Społeczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*, s. 13, 14, 19, 21, 86); „Osiągnąwszy względnie pełną dojrzałość intelektualną młodzi ludzie dojrzewają w tym okresie pod względem światopoglądowym” (*Niedoceniane czynniki znaczące w decyzjach edukacyjnych i życiowych współczesnej młodzieży gimnazjalnej*, s. 246); „Student płaci i wymaga. A im gorsza uczelnia, tym większa absencja, marność kształcenia i taki student dostaje uprawnienia do pracy w szkole” (*Rodzina i szkoła a zachowania agresywne młodzieży*, s. 346).

4.4. Strukturalizacja tekstów

Także wewnętrzna strukturalizacja prezentowanych tekstów budzi moje zastrzeżenia. Niejednokrotnie ich struktura nie zachowuje podstawowej zasady dotyczącej porządkowania treści naukowych, tj. ich zawężania. Ponieważ trudno wskazać kryterium przyjętego dla ich układu (historyczne, zakresowe, logiczne, przyczynowo skutkowe) treści przytaczane są po prostu wyliczane. Problem ten uwidacznia się chociażby w odniesieniu do sposobu zamieszczania w tekstach Pana Dr K. Zajdla definicji zjawisk lub kategorii językowych istotnych dla prowadzonych badań. Nie mają one wyodrębnionego miejsca w strukturze wypowiedzi, bywa że wprowadzane są w dalszych partiach tekstu.

Innym przykładem problemu strukturalizacji jest sposób przytaczania i analizy koncepcji lub twierdzeń wybranych autorów, specjalistów w określonej dziedzinie. Habilitant wymienia je bez jasnego sposobu porządkowania. Niejednokrotnie trudno także określić czemu one mają służyć, do jakiego celu poznawczego prowadzą. Niestety, bywa także, że treści podrozdziałów nie odpowiada ich tytułom. Poruszane w nich zagadnienia są tak szeroko określone, że trudno określić je jedną, reprezentującą ją nazwą (por.: *Społeczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej*, s. 22-26, 79-85, 114-119).

Za niedociągnięcie poznawcze uznaję także brak historycznych odniesień względem przedmiotowych treści. Rozumiem, że w pozytywistycznym modelu uprawiania nauki nie są one niezbędne. Stoję jednak na stanowisku, że zjawiska humanistyczne wymagają nie tylko opisu lub wyjaśnienia przyczynowo skutkowego, lecz również rozumienia (Wilhelm Dilthey). Ono specyfikuje humanistyczne podejście w badaniach zjawisk społecznych. Samo zaś opiera się na odniesieniu ich aktualnych stanu do genezy i zmian w czasie.

5. Inne uwagi

Sposób uporządkowania zaprezentowanych do oceny dokumentów i tekstów wymaga w mojej ocenie dopracowania. Niekiedy układ materiałów (zwłaszcza skanów dokumentów) sprawia wrażenie przypadkowego, nieuporządkowanego tematycznie lub historycznie. Wyraźnie chcę zaznaczyć, że nie sprzyja to sprawnej pracy recenzyjnej. Podkreślić także pragnę sygnalizowane już trudności w klasyfikacji dorobku do oceny ze względu na ich naukowy lub pozanaukowy charakter (np. umieszczanie publikacji o charakterze naukowym i metodycznym, popularnonaukowym w jednym zbiorze źródeł – ma to miejsce np. w spisie treści recenzowanych publikacji zwartych).

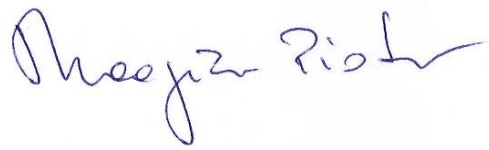
6. Konkluzja

Uogólniająca ocena dorobku Pana Doktora Krzysztofa Zajdla przedstawionego w procedurze habilitacyjnej: cyklu artykułów oraz pozostałego dorobku, nie jest jednoznaczna. Mimo metodycznego, edukacyjnego i poznawczego znaczenia jaki dorobek ten posiada, generuje on jednocześnie równie istotne wątpliwości, zwłaszcza w aspekcie spełnienia kryteriów dorobku naukowego. Z całą pewnością przedstawiony dorobek cechuje ilościowe bogactwo i różnorodność. Zaprezentowane treści mają charakter erudycyjny i wieloaspektowy. W większości dotyczą jednego zakresu przedmiotowego i w zadawalającym stopniu osadzone są w dotychczasowym dorobku naukowym. W tym sensie pedagogiczny dorobek Pana Doktora Krzysztofa Zajdla uznać można jako znaczący.

Z drugiej strony istotne wątpliwości pojawiają się przy ocenie jego naukowego i oryginalnego charakteru. Dotyczą one naukowego/metodologicznego charakteru zaprezentowanych tekstów. Jego najbardziej newralgicznym elementem jest rozróżnienie między ich metodycznym, popularnonaukowym a naukowym charakterem. Trudno ponadto jednoznacznie określić ich nowatorstwo. Część dorobku Pana Dr Krzysztofa Zajdla dowołuje się do badań, które stanowiły podstawę ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w 2016 roku. Uwaga ta jest o tyle istotna, że w myśl przepisów prawa niezasadnym jest ponowne ubieganie się o stopień doktora habilitowanego na podstawie tego samego wniosku.

Biorąc pod uwagę charakter publikacji przedstawionych do oceny przez Habilitanta, uwzględniając w szczególności fundamentalne wątpliwości dotyczące naukowego charakteru

zaprezentowanego dorobku, z wielką przykrością oceniam go jako niespełniający wymagań stawianych w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Stwierdzam zatem, że przedstawiony dorobek nie odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika. W związku z tym nie popieram wniosku Pana Doktora Krzysztofa Zajdla o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Krzysztof Zajdl". The signature is written in a cursive style with a long horizontal stroke at the end.